

Lapsi keskiössä – sujuva siirtymä esiopetuksesta alkuopetukseen

KT, Sirpa Eskelä-Haapanen, 25.11.2017, KEOS-
tapahtuma
JyU, OKL

Siirtymä kouluun – esiopetuksessa olevien lasten käsityksiä

- Eskelä-Haapanen, S., Lerkkanen, M.-K., Rasku-Puttonen, H. & Poikkeus, A.-M. 2017. Children's Beliefs Concerning School Transition. *Early Child Development and Care*, 187, 1446–1459. doi: 10.1080/03004430.2016.1177041
- <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03004430.2016.1177041>
- Strukturoitu haastattelu: vanhemmat kysyivät lapselta ja kirjasiivat vastaukset
- “Mikä sinusta on kaikkein mukavinta koulun aloittamisessa?”
- “Mikä sinua mietityttää tai pelottaa koulun aloittamisessa?”
- N= 1386

Tutkimuskysymykset:

1. Millaisia odotuksia ja ennakkokäsityksiä esiopetusikäisillä on koulun aloituksesta?
2. Miten tyttöjen ja poikien koulun aloitukseen liittyvät odotukset ja ennakkokäsitykset eroavat?
3. Miten esiopetusympäristö määrittää koulun aloitukseen liittyviä odotuksia ja ennakkokäsityksiä?

Positiivinen koulun aloitus

Negatiivinen koulun aloitus

1. Kaverit

1. Koulun aloittaminen yleensä

2. Opettaja

2. Kaverit

3. Oppiminen

3. Opettaja

4. Akateeminen koulutyö

4. Oppiminen

5. Vapaa työskentely

6. Hyvinvointi

Lasten positiiviset odotukset

- Liittyivät paljolti **sosiaalisiin suhteisiin**.
- Lapset halusivat säilyttää läheiset *ystävänsä*.
- Lapset odottivat koulun aloitukselta myös uusia ystäviä
- Lapset olivat pääasiassa innoissaan tulevasta *opettajasta* – odotukseen liitettiin myös positiivista jännitystä
- **Odotukset liittyivät myös oppimiseen**
- Lapset odottivat oppivansa uusia *taitoja*, esimerkiksi *lukemaan* oppimista odotettiin.
- Lapset odottivat koulussa saavansa vaativampia *tehtäviä*. Myös kotitehtävien saamista odotettiin.
- Erityisesti *pojat* odottivat haastavampia *tehtäviä matematiikassa*.

Lasten negatiiviset ennakkokäsitykset

- Melkein kolmasosa lapsista ei suhtautunut negatiivisesti koulun aloitukseen.
- Kaksi kolmasosaa ilmaisi kuitenkin huoltaan kouluun sopeutumisessaan. Siihen liitettiin esimerkiksi *uusi ympäristö*. Myös koulumatka mainittiin pelottavana.
- *Kavereihin* kohdistuvat pelot liitettiin kiusaamiseen ja siihen, että on pelkoja jäädä ilman ystäviä. Kavereihin liitettäviä pelkoja nousi esiin jopa joka viidennessä vastauksessa.
- *Oppimiseen* liittyviä pelkoja esiintyi myös paljon: oppiminen tulee olemaan vaikeaa, kotitehtävät pelottivat, virheiden tekeminen pelotti. Lukemaan oppiminen ja matematiikka askarruttivat esiopetusikäisiä myös.

Erot tyttöjen ja poikien esittämien ajatusten välillä

TYTÖT

Tyttöjen esittämä merkittävin huolenaihe liittyi tulevaan OPETTAJAAn.

POJAT

Poikien huolenaiheet liittyivät heidän akateemisiin TAITOihinsa ja OPPImiseen.

Poikien odotukset liittyivät erityisesti tapahtumiin KOULULUOKAN ULKOPUOLELLA: välitunnit, pelit, ulkoleikit ja vapaa toiminta.

Huolenaiheet lasten puheessa:

TYTÖT

”Jos opettaja huutaa..”
”Jos opettaja suuttuu ja on vihainen..”
”Jos opettaja on pelottava..”

POJAT

”Koulussa on varmasti liian vaikeita tehtäviä.”
”Pelottaa, jos en tiedä oikeita vastauksia.”
”Pelottaa, kun en osaa vielä lukea.”

Ympäristön merkitys

- Tulosten mukaan voidaan päätellä, että ympäristöllä olisi vaikutusta lasten odotuksiin koulun aloituksesta.
- Tietyt esiopetusympäristöt eivät ole lapselle riittävän virikkeellisiä.
- Tietyt esiopetusympäristöt tuottivat negatiivista puhetta.
- ”Osaanko mennä oikeisiin paikkoihin?” ”Uusi rakennus pelottaa.” ”Minkälaiset penkit ja pulpetit siellä on?”
- ”Täytyy tehdä koko päivän vaan töitä – liikaa töitä.”

Tuloksia:

- Lapsilla on selkeitä odotuksia ja ennakkokäsityksiä koulunaloitukseen liittyen.
- Positiiviseen koulunaloitukseen liitetään mikrosysteemin elementtejä, esimerkiksi läheiset ystävät ovat merkittäviä (vrt. Bronfenbrenner, 1979).
- Lapset arvioivat koulun alun positiivisena ja ovat valmiita uusiin vaativampiin haasteisiin.
- Esiopetussisältöjen tulisi sijoittua paremmin yksilön lähikehityksen vyöhykkeelle (vrt. zpd, Vygotsky 1978).
- Jotta esiopetuksessa olevien poikien motivaatio ja sitoutuminen säilyisivät myös koulun alussa, tulisi oppimisympäristön taata riittävästi mahdollisuuksia vapaaseen leikkiin ja ulkoilma-aktiviteetteihin.
- Jotta kyettäisiin ehkäisemään negatiivisia ennako-oletuksia siirtymää tulisi ennakoida ja uuteen oppimisympäristöön tulisi tutustua.
- esiopetus- ja kouluympäristöjen toimijoiden yhteistyö
- käytänteiden jatkumo

Tuloksia:

- Lapsilla on selkeitä odotuksia ja ennakkokäsityksiä koulunaloitukseen liittyen.
- Positiiviseen koulunaloitukseen liitetään mikrosysteemin elementtejä, esimerkiksi läheiset ystävät ovat merkittäviä (vrt. Bronfenbrenner, 1979).
- Lapset arvioivat koulun alun positiivisena ja ovat valmiita uusiin vaativampiin haasteisiin.
- Esiopetussisältöjen tulisi sijoittua paremmin yksilön lähikehityksen vyöhykkeelle (vrt. zpd, Vygotsky 1978).
- Jotta esiopetuksessa olevien poikien motivaatio ja sitoutuminen säilyisivät myös koulun alussa, tulisi oppimisympäristön taata riittävästi mahdollisuuksia vapaaseen leikkiin ja ulkoilma-aktiviteetteihin.
- Jotta kyettäisiin ehkäisemään negatiivisia ennako-oletuksia siirtymää tulisi ennakoida ja uuteen oppimisympäristöön tulisi tutustua.
- esiopetus- ja kouluympäristöjen toimijoiden yhteistyö
- käytänteiden jatkumo

- **Kiitos!**
- **sirpa.eskela-haapanen@jyu.fi**